

Od Pirenejev do Alp

*Pred kratkim je bil v Baskovski deželi, v mestu Bilbao v Španiji, mednarodni manjšinski kongres Evropske svobodne zveze (Alliance Libre Européenne), ki ro-
vezuje veliko večino manjšinskih strank v državah Evropske gospodarske skupnosti. Med njimi so tako politična predstavništva od Ircev in Skotov do Valežanov, Flamceev, Frizonov, Baskov, Bretonceev, Sardinceev, Okcitaneev, Korzičanov do manjšin v Italiji, poleg teh pa še Kataloncev, Galicijceev idr. v sami Španiji. Slovenci v Italiji smo vsaj po možnosti vedno prisotni, čeprav na tem zadnjem zasedanju v Bilbaou nismo bili direktno udeleženi zaradi nedavnega deželnega kongresa slovenske stranke v Boljuncu.*

*Narodne skupnosti v Španiji so zadnja leta zelo aktivne in politično prisotne v španski politični areni. V Kataloniji imajo v bistvu v rokah deželno vlado. Mesto Barcelona, kateremu kraljujejo tako moderna Torre de Cataluña kot starejša mogoča Sagrada Familla in Barrero Gotico s sreč-
njeveškim veličastnim obzidiem in edinstveno katedralo, je danes simbol te težnje po vedno večji avtonomiji dežele. Prav te izražajo njih Generalitat, nekaki deželni stanovi, v katerih prihaja do izraza ljudska suverenost katalonske dežele.*

*Zelo aktivna je tudi Galicija. Med raznimi političnimi organizacijami deluje »Mocedades nacionalistas Gallegos«, ki vodi lastno bitko za dejavno priznanje identitete te izvorne španske dežele. In tudi glas-
te in še drugih manjšin na Iberskem polotoku kaže na veliko angažiranost na poti v novo in — upajmo — bližnjo Evropo narodov.*

Od Pirenejev do Alp se torej vije skupna politična volja za gradnjo nove in moderne evropske družbe. Tudi mi Slovenci v Italiji se v okviru lastnega samostojnega predstavništva pa tudi medmanjšinske solidarnosti zavzemamo in borimo za evropske ideale. Evropa narodov in dežel — to je in mora biti tisti idealni smoter vseh, zlasti pa še politično ne povsem priznanih evropskih narodnostnih skupnosti in manjšin. Samo v skupnem boju in v skupni veri v lepšo bodočnost bomo lahko šli naprej, proti skupnemu cilju sodobne, pravične in odprte evropske družbe — za zmago idealov demokracije, pluralizma, federalizma in dejanske enakopravnosti med evropskimi narodi!

a. b.

Slovenska skupnost in evropske volitve

Lista manjšin, pri kateri sodeluje Slovenska skupnost, je za evropske volitve predložila polnoštevilne kandidatne liste v vseh petih volilnih okrožjih Italije. V vseh petih okrožjih so tudi slovenski kandidati, tako kot kandidati vseh osmih sodelujočih skupin in nekateri ugledni strokovnjaki: Sergio Salvi, ki je znan po manjšinskih priročnikih »Le lingue tagliate«, in »Le nazioni proibite« ter drugih delih, prof. Guy Héraud iz Francije, ki je eden najbolj znanih strokovnjakov za manjšinska vprašanja v Evropi, ter časnikar Massimo Olmi, ki je tudi že napisal priročnik o manjšinah v Italiji.

V okrožju severovzhodne Italije, ki združuje Furlanijo-Julijsko krajino, Veneto, Tridentinsko-Južno Tirolsko in Emilijo-Romagno, kandidira za Slovensko skupnost pisatelj in podpredsednik Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur prof. Boris Pahor ter goriški občinski odbornik ter deželni podtajnik Ssk prof. Andrej Bratuž. Ta je tudi kandidat Ssk v okrožju Sardinija-Sicilija, kjer naj bi prišlo do izvolitve manjšinskega zastopnika in do rotacije izvoljenih. Tam bo imel na kandidatni listi številko 5.

V severozahodnem okrožju sta kandidata Ssk predsednica Sveta slovenskih organizacij Marija Ferletič (št. 5) in zdravnik ter član Tržaškega okteta dr. Vinko Malič (št. 15).

V okrožju srednje Italije so kandidati Ssk tržaški občinski svetovalec, univ. prof. Aleš Lokar (št. 4), dolinski občinski svetovalec dr. Boris Gombač (št. 14) in tajnik devinsko-nabrežinske sekcije Antek Terčon (št. 16).

V okrožju južne Italije kandidira za Ssk član bivše Cassandrove komisije za zaščitni zakon prof. Albin Sirk iz Gorice (št. 5).

V našem okrožju, kjer je kandidatnih mest 15, so imena pod znakom velike črke E, ki vključuje simbole vseh sodelujočih strank manjšin in avtonomistov, v tem vrstnem redu: 1. Alfons Benedikter (za volilno skupnost Südtirol), 2. **Boris Pahor**, 3. Ettore Beggiato (deželni svetovalec Union del Popolo Veneto), 4. Roberto Visentin (iz vodstva Union Furlane), 5. Luciano Caveri (poslanec Union Valdôtaine), 6. Mario Melis (predsednik deželnega odbora Sardinije za Sardinjsko akcijsko stranko), 7. Dino Matteodo (pokrajinski svetovalec Okcitankega avtonomističnega gibanja), 8. Salvatore Farina (zastopnik Južnega gibanja), 9. Guy Héraud (manjšinski strokovnjak iz Francije), 10. Sergio Salvi (manjšinski strokovnjak iz Italije), 11. Cornelia Puppini (bivša deželna svetovalka, za Union Furlane), 12. **Andrej Bratuž**, 13. Giancarlo Dal Pra, 14. Furio Gallina, 15. Gianni Butterini (vsi trije za Union del Popolo Veneto).

Nastop novega predsednika Jugoslavije

V ponedeljek, 15. maja, je v Beogradu nastopilo svoj petletni mandat novo jugoslovansko predsedstvo, ki ga sestavlja, kot je znano, osem članov, po eden iz vsake republike in obeh avtonomnih pokrajin. Predsedstvo deluje tako, da se na njegovem čelu zaporedoma izmenjujejo člani za dobo enega leta, in to na tak način, da vsaka republika oz. avtonomna pokrajina pride na vrsto vsakih osem let.

Tokrat je mandat pripadel Sloveniji, zato je zastopnik te republike v tem telesu, 39-letni ekonomist dr. Janez Drnovšek, s svojo izvolitvijo v predsedstvo dejansko postal tudi novi jugoslovanski predsednik. Dosedaj je zastopal Slovenijo v državnem predsedstvu Stane Dolanc. Zapletenost jugoslovanskega položaja se kaže tudi pri nedavnih volitvah v predsedstvo, saj je v ponedeljek začelo s svojim delom

nekoliko okrnjeno. V Bosni in Hercegovini ter v Makedoniji pristojni republiški skupščini namreč nista uspeli izvoliti člana predsedstva. Še posebej se je zapletlo v Bosni in Hercegovini, kjer je bil eden od kandidatov, rektor sarajevske univerze dr. Nenad Kecmanović, osumljen, da se ni najbolj korektno vedel v svojih stikih s tužci.

Vsekakor pa je dediščina, ki jo prevzema novo predsedstvo, težka in prihodnost negotova. Gospodarska kriza z več kot 500 odstotno inflacijo, napeti medrepubliški in mednacionalni odnosi, izredno stanje na Kosovu, neenotnost v Jugoslaviji glede poti za izhod iz krize, vse to so vprašanja, ki bodo gotovo še povzročala skrbi jugoslovanskemu državnemu vodstvu. Po zadnjih spremembah srbske ustave, ki so bistveno

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: Vitezi skrivnostnih dežel: »Kristalna kroglja« (Lučka Susič); 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Françoise Campo Timel: »Nikoli več ne bom šla gledat mrtvih«, radjska igra; 15.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 22. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Mal' položi dar domu na oltar«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Pandorina skrinjica, pričevanja o alternativnih načinih zdravljenja; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Roman v nadaljevanjih. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.30 Kupujem-prodam z Vesno. Svetujemo vam; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; sopranistka Edda Moser; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 23. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poezija pred opero; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ko študent na rajžo gre; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Dedek, izmisli si pravljico!«; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Roman v nadaljevanjih. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; sopranistka Edda Moser; 18.00 »Slovensko pismo«. Josip Stritar: »Pisma iz gnanca«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 24. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Moja šola radiestezijske in bioterapije; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Roman v nadaljevanjih. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.27 Neopravičena ura; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Tomaž Lorenz, pianistka Alenka Šček; 18.00 Literarne podoče: Čemu toliko junaštva?; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 25. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Trst, mesto znanosti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glasbeni portret Urbana Kodra; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Roman v nadaljevanjih. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.26 Popoldan s slovensko pesmijo; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Moški zbor Slava Klavora iz Maribora in Akademski pevski zbor France Prešeren iz Kranja; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 26. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz zaprašene delavnice (Zorko Pelikan); 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Razvoj slovenskega povojnega pesništva; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Halo, kdo tam?; 15.00 Roman v nadaljevanjih. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.30 Pogovori z Jožijem; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 27. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 15.00 Sobotni razmislek; 16.30 France Bučar: Problemi sodobne družbe; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianista Mitja Čevdek in Miran Devetak; 18.00 »Otožni, veseli in zli norci«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Nastop novega predsednika Jugoslavije

■ nadaljevanje s 1. strani

okrnile avtonomijo Vojvodine in Kosova, je pričakovati, da bo ta republika skušala še okrepiti svoj vpliv tudi širše v državi. Ta tendenca pa je popolnoma nasprotna razvoju v Sloveniji, kjer v duhu avnojske tradicije krepkeje poudarjajo avtonomnost republike in njeno lastno odgovornost za razvoj, brez varuštva centralizirane države. Znano je tudi, da so v tej republiki prišli najdlje v Jugoslaviji v uveljavljanju oblik političnega pluralizma, kar povzroča marsikje drugod po državi nerazumevanje in tudi ostre napade.

Glede na vse navedeno je jasno, da bo moralo novo jugoslovansko predsedstvo v skladu s svojimi pristojnostmi pokazati veliko mero državniške modrosti, ki bo še kako potrebna, da se bo med jugoslovanskimi narodi ponovno vzpostavilo zaupanje in da bo država spet pridobila hudo omajen ugled v mednarodni javnosti. Pri tem je u-

EKSPLOZIJA NA BRENNERJU

V enem zadnjih predorov na cesti, ki vodi na mejni prehod na Brennerju, je 12. t.m. nastala eksplozija, pri kateri sta izgubila življenje dva delavca, 11 pa jih je bilo ranjenih. Iz doslej še neznanih vzrokov je okrog četrte ure zjutraj izbruhnil požar, zaradi katerega se je začel naglo širiti po predoru zadušljiv plin. Ko je nastala nesreča, je bilo na delovnih mestih skupno 13 delavcev. 11 se jih je rešilo, dva pa sta umrla. Zdravstveno stanje dveh delavcev, ki sta se rešila, je kritično in se borita s smrtjo v bolnišnici v Sterzingu. Pet drugih delavcev je v raznih bolnišnicah zaradi večjih ali manjših opeklin.

Tri delavce so odpeljali v bolnišnico v Innsbrucku na Tirolskem. Popoldne se je po avtocesti in po železnici obnovil promet v obe smeri, potem ko so ga bili začasno prekinili iz varnostnih razlogov.

Versko srečanje v Baslu

V Baslu v Švici se je 15. t.m. začelo veliko enotedensko evropsko ekumensko srečanje. Katoličani, pravoslavni, protestanti in druge krščanske Cerkve se nanj pripravljajo že tri leta. Zaseda 350 katoliških in 350 drugih delegatov, ki zastopajo 25 katoliških škofovskih konferenc in 118 pravoslavni ter reformiranih Cerkva. Izbrano geslo se glasi: Pravičnost in mir sta se poljubila. Verski predstavniki razpravljajo o medsebojnih odnosih, a tudi o najbolj občutenih vprašanjih človeštva: o miru, lakoti, jedrski oborožitvi, odnosih med razvitimi in manj razvitimi državami, nasilju, beguncih, izseljencih in drugem.

Mnogi pripisujejo srečanju zgodovinski pomen, saj tako zasnovanega ekumenskega srečanja v Evropi še ni bilo. Skupno sta ga sklicala Svet evropskih katoliških škofovskih konferenc, ki ga vodi kardinal Martini, in Konferenca evropskih Cerkva, ki ji predseduje leningrajski pravoslavni me-

pati, da se bo predsedstvo ravnalo po načelu enotnosti v različnosti, saj bi vsakršno vsiljevanje enakosti za vsako ceno ali morda celo s prisilo, lahko bilo usodno za bodočnost te države.

—o—

PLURALIZEM NA MADŽARSKEM

Madžarski ministrski predsednik Miklos Nemeth je v intervjuju za madžarski radio izjavil, da bo država nudila finančno pomoč neodvisnim organizacijam v višini 50 milijonov florintov za l. 1989. Šlo bo za pomoč organizacijam, ki se bodo zavemale za svobodne in demokratične volitve. Če se bo izkazalo, da je omenjena vsota pre nizka, bo vlada nakazala nadaljnjih 30 milijonov florintov, kar naj med drugim jamči obstoj posameznih političnih skupin. Ministrski predsednik je hkrati povedal, da bodo pristojne oblasti dale na razpolago posameznim strankam državne in druge javne stavbe.

HRABROST — POSEBEN DAR SV. DUHA

Papež Janez Pavel II. je govor na praznik binkošti opoldne na trgu na Sv. Petra v Rimu posvetil posebnemu daru Sv. Duha — hrabrosti, ki spada med poglavitne kreposti ali pravila življenja. Gre za trdnost, ki ne popušča notranjim slabostim in zunanjam pritiskom. Ta krepost je posebej v napoti sedanjim družbi, ki pozna popuščanje in kompromisarstvo, a tudi brezobzirnost in nasilnost v gospodarskih, političnih in družbenih odnosih. Pomanjkanje krščanske hrabrosti se kaže tako v bojazljivosti kot v napadalnosti.

V cerkvi sv. Petra je papež pred tem daroval mašo za 10.000 predstavnikov italijanskih verskih bratovščin. Pohvalil je predvsem njihove dobrodelne in evangelizacijske dejavnosti.

ODMEVI NA OBISK PREDSEDNIKA COSSIGE

Poljske oblasti so pozitivno ocenile obisk predsednika italijanske republike Cossige. Poljski zunanji minister Orechowski je po televiziji izjavil, da je obisk italijanskega predsednika izrednega pomena tako s političnega kakor tudi z gospodarskega vidika. Sporazumi, ki so bili podpisani med obiskom, predstavljajo nadaljnji korak na poti k ureditvi gospodarskih odnosov z zahodnimi upniki. Zunanji minister je pozitivno ocenil tudi kulturne stike in izmenjave, ki bodo, kot je izjavil, utrdile odnose med obema državama.

Pošta in slovenščina

Italijanski minister za pošto in telekomunikacije Mammì je odgovoril na parlamentarno vprašanje, ki ga je že junija lani na predlog Slovenske skupnosti vložil v Rimu valdostanski poslanec Luciano Caveri. V vprašanju je rečeno, da prejemo nemško in francosko govoreči poštni uslužbenci v pokrajinah Aosta in Bocen doklado zaradi rabe drugega jezika. Na Tržaškem so v preteklih letih zahtevali za ravnateljstva nekaterih poštne uradov v okolici znanje slovenščine. Zato je želel Caveri vedeti, kaj misli storiti poštno ministrstvo, da bi tudi v naših krajih poštni uslužbenci in ravnatelji, ki uporabljajo slovenščino, prejeli doklado, kakršna velja na Južnem Tirolskem in v Aosti.

Minister Mammì je odgovoril, da ureja omenjeno doklado izrecna določila, ki govori izključno o Bocnu in Aosti. Glede Slovencev na Tržaškem trdi, da je Londonski memorandum določil, da se lahko uporablja slovenski jezik samo v tistih okrožjih, kjer je vsaj četrtina slovenskega prebivalstva. Ta podatek pa ni točen, saj se govori o 25% pripadnikov manjšine le v zvezi z dvojezičnimi napisi.

Dalje pravi minister, da memorandum govori o upravnih in sodnih oblasteh, ne pa o poštne uslužbencih, zato samo ministrstvo ne more raztegniti določil, ki veljajo za Nemce in Francoze, še na Slovence. Edina možna doklada je dnevna doklada za drugi jezik, ki ga lahko prejemo tudi uslužbenci poštne ministrstva, ki so bili imenovani za tolmače ali prevajalce.

Kar zadeva imenovanje ravnateljev nekaterih poštne uradov v tržaški pokrajini z znanjem slovenščine, pa je prišlo do tega ne zaradi kakega zakonskega določila, pač pa zaradi predloga, ki ga je leta 1957 dal generalni komisar za tržaško ozemlje. Poštna uprava je to potrebo upoštevala, ker se je zavedala upravičenih pričakovanj slovenske manjšine.

Slovenska skupnost o zakonu za obmejna območja

V zvezi z glasovi iz Rima, da je prišlo v vrstah vladne večine do sporazuma o novem besedilu zakonskega osnutka o obmejnih področjih, iz katerega naj bi izšel član 9, ki govori o prispevkih za kulturno delovanje slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji (24 milijard lir v treh letih), je deželni tainik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar poslal brzojavko ministrskemu predsedniku De Miti. V njej je rečeno, da stranka obsoja izpad določila, ki je bilo bistveno za zakon o obmejnih področjih in ki sta ga pričakovali obe narodnostni skupnosti. Zato Ssk poziva ministrskega predsednika, naj se zavzame za ponovno vključitev člena. Poleg tega je v brzojavki ponovna prošnja Ssk, da bi ministrski predsednik De Mita sprejel njeno odposlanstvo

Manjšanje jedrske oborožitve spet predmet velike pozornosti

Vprašanje manjšanja jedrske oborožitve je bilo te dni spet v ospredju pozornosti svetovne politike. Ameriški predsednik Bush je med govorom v Teksasu konec prejšnjega tedna odgovoril na napovedi sovjetskega državnega in partijskega voditelja Gorbačova, da bo Sovjetska zveza enostransko umaknila iz vzhodnoevropskih zavezniških držav 500 primerkov jedrskega orožja na kratki domet.

O srečanjih, ki jih je imel v Moskvi, je ameriški zunanji minister Baker poročal zunanjim ministrom Atlantske zveze v Bruslju. Zaveznitvo NATO je ocenilo predloge predsednika Gorbačova kot pozitivne, a skromen korak. Baker je kolegom poudaril, da bodo Sovjeti umaknili 284 jedrskih raket na kratki domet, 166 letalskih jedrskih bomb in 50 jedrskih topniških izstrelkov. Gre za umik in ne za uničenje, je še dodal in pojasnil, da jih bodo Sovjeti umaknili iz zavezniških držav, ne pa z vsega evropskega ozemlja. 500 primerkov takega orožja predstavlja za Sovjete 5 odstotkov celotne oborožitve, je zatrdil Baker in spomnil prisotne, da je Atlantska zveza v zadnjih desetih letih ne le umaknila, temveč uničila 2.400 primerkov jedrskega orožja. Zahodna oborožitev je manjša od vzhodne, zato naj bi Sovjeti pokazali še nove razorožitvene pobude.

Tako je bilo tudi uradno stališče Atlantske zveze po seji v Bruslju. Posamezni zunanji ministri pa so izrekli bolj pozitivne ocene. Danski in luksemburški zunanji minister sta časnika dejala, da se stvari po moskovskih napovedih pozitivno razvijajo. Podobno je bilo belgijsko stališče. Španski zunanji minister je ocenil ponudbe kot vznepajoče. Francozi so se najprej pozanimali, če so v Moskvi ameriški in sovjetski predstavniki razpravljali tudi o francoski in britanski jedrski sili. Baker jim je zagotovil, da to ni sodilo k pogajanjem.

Glavni tajnik Atlantske zveze, bivši zahodnonemški obrambni minister Wörner, je v nekem intervjuju poudaril, da nasprotuje »izbiri nič« glade jedrskega orožja na kratki domet, češ da bi pomenila, da se Amerikanci umaknejo iz Evrope, kjer ima Vzhod jasno premoč. Pogajanja o jedrskem orožju na kratki domet bodo zato odvisna od uspešnosti pogajanj o zmanjšanju konvencionalne oborožitve. Vsekakor bo konec

meseca v Bruslju vrh NATO, ki bo posvečen poglobljeni analizi vseh teh vprašanj. Wörner upa v kompromisno rešitev kljub razhajanjem med Združenimi državami in Zahodno Nemčijo.

Positivno je predlog Sovjetov ocenil zahodnonemški kancler Kohl. K njemu je pred dnevi poletel sovjetski zunanji minister Ševardnadze, ki je osebno seznanil zahodnonemško vodstvo z zadnjimi sovjetskimi razorožitvenimi predlogi.

—o—

SLOVENSKA DEMOKRATIČNA ZVEZA TUDI V KOPRU

Slovenska demokratična zveza se je tudi formalno razširila na obalo, Kras in Notranjsko. V dijaškem domu v Kopru je bil 12. t.m. ustanovni občni zbor, ki je ob prisotnosti vodstva matične zveze potekal v znamenju velikega zanimanja številnih udeležencev. Razprava je potekala v slovenščini, italijanščini in hrvaščini.

Uvodno poročilo je imel Ivan Pogačar, ki je poudaril alternativnost demokratične zveze ter obrazložil razloge za njeno ustanovitev. Govoril je tudi o posebnem položaju na Primorskem v prvi povojni dobi, ko so nesprejemljivi pritiski sprožili množični odhod italijanskega prebivalstva. Govoril je o problemih slovenske manjšine v Italiji in se zavzel za enotni kulturni prostor, ki naj zaobjame tudi italijansko manjšino, kar bo oplemenitilo obe kulturi.

Dimitrij Rupel je prinesel pozdrav za prtega podpredsednika Janeza Janše. Govoril je o intenzivnih pripravah programa za prvi kongres stranke, ki bo proti koncu junija. Rupel je poudaril predvsem nujnost, da Slovenska demokratična zveza pragmatično gleda na situacijo ter da svoj program prilagaja realnim interesom slovenske družbe. Napovedal je številne ustavne popravke za novo zagotovitev demokratičnosti neposrednih volitev. To je ključno vprašanje — je dejal Rupel — ter pristavil, da partija že zdaj sprejema nekatere točke ustavnih popravkov, ki so jih predlagali slovenski pisatelji, katerim so se še lani smejali.

Član vodstva Tomaž Pisanski je predstavil novo majniško deklaracijo za pravice slovenskega naroda, ki so jo sprejele alternativne politične zveze in gibanja in jo bodo zdaj razširile po Sloveniji.

Vsdržavni šolski svet o naših problemih

Vsdržavni šolski svet v Rimu je pred kratkim obravnaval tudi vprašanja, ki zadevajo slovenske šole. Na dnevnem redu je bilo med drugim mnenje o učnih načrtih za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom. V mnenju so tudi predlogi popravkov glede pouka zgodovine, ki po mnenju predstavnika slovenskih šolnikov nasprotujejo določilu Londonskega memoranduma o prepovedi takih učnih načrtov, ki bi nasprotovali narodnemu značaju učenec. Zato je prof. Samo Pahor — izvolitev

novega predstavnika, ravnatelja Pečenka, namreč še ni polnomočna, ker volilnega postopka v Rimu še niso končali — glasoval proti mnenju. Z vzdržanjem ga je podprla le valdostanska predstavnik.

Prof. Samo Pahor je tudi vložil osnutek priporočila, naj bi v italijanskih šolah tržaške, goriške in videmske pokrajine omogočali dijakom stvarno spoznavanje slovenske manjšine. Nekaj odstavkov priporočila so prisotni sicer črtali, vendar je bilo potem besedilo soglasno odobreno.

JESENI SE NAPOVEDUJE KINEMATOGRAFSKO SREČANJE

Cappella Underground iz Trsta, ki že vrsto let posreduje tržaškemu občinstvu izbor kvalitetnih filmskih predstav, bo od letos prirejala tudi Kinematografsko srečanje dežel delovne skupnosti Alpe-Jadran. Pobudo podpirajo italijansko ministrstvo za turizem in predstave, dežela Furlanija Julijska krajina in tržaška pokrajinska uprava, ki si je prevzela tudi glavnino gmotnih stroškov.

S prispevkom tržaške pokrajinske uprave so pred kratkim izdali poseben letopis, v katerem so zbrali podatke o kinotekah, združenjih kinoamaterjev, filmskem založništvu, raznih festivalih, o filmski produkciji, distribuciji in televiziji v Avstriji, na Bavarskem, na Hrvaškem, v italijanskih deželah Alpe-Jadran, v Sloveniji in v madžarskih županijah, ki so članice delovne skupnosti.

Publikacijo so uredili Eva Fornazarič, Giuseppe Ghigi in Annamaria Percavassi. Pri zbiranju gradiva so sodelovali za Hrvaško Mira Boglič, za madžarsko stvarnost Lorenzo Codelli, za Bavarsko Tiziana Finzi, Elfi Reiter je zbrala gradivo za avstrijske dežele in Lilijana Nedič za Sloveni-
o.

V teku pa so že priprave na prvo srečanje, ki bo jeseni v Trstu. Tedaj bodo predstavili filmsko produkcijo iz 13 dežel, republik in županij, članic delovne skupnosti Alpe-Jadran.

SLOVENSKA ISTRA OBUJA SPOMIN

V nedeljo, 14. maja, je bila v Kubeđu na pobudo »Radia Koper« prireditvev pod geslom »Ta zemlja je naša, ta zemlja je sveta«, ki sodi v ciklus prireditvev, s katerimi želijo organizatorji prispevati k oživljanju ljudskega izročila in uveljavljanju istrske kulture. Geslo samo ni bilo izbrano slučajno, saj ga je bil izrekel pred 120 leti poslanec Franjo Ravnik.

Pri dveurnem sporedu so sodelovali glasbeniki in drugi ustvarjalci iz vseh sosednjih občin, med njimi iz zamejstva Moški zbor iz Doline, Tamburaški ansambel iz Boljunca ter Vanka in Tonca. Vsi prispevki so bili ubrani na domače teme in motive, ritme ter posege v mehke domačem narečju.

Nedeljska slovesnost se je odvijala v Kubeđu, ker so pobudniki s tem hoteli že sedaj opozoriti na 120-letnico tamkajšnjega ljudskega tabora, ki bo naslednje leto. Čez leto dni pa se bodo v slovenski Istri spominjali 500-letnice slovitih fresk Janeza iz Kastava v Hrastovljah.

ČESTITKE PREDSEDNIKU DRNOVŠKU

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar je poslal brzojavko novoizvoljenemu predsedniku predsedstva Jugoslavije dr. Janezu Drnovšku. V imenu slovenske stranke mu je ob prevzemu visoke službe izrekel čestitke in voščila, obenem pa izrazil pričakovanje, da se bo novi jugoslovanski predsednik zavzemal tudi za pravice Slovencev v Italiji.

Černetovo nagrado je prejela Slovenska klasična gimnazija v Trstu

Štirinajst rdečih nageljnov na mizi v Peterlinovi dvorani v Trstu je v ponedeljek, 15. t. m., prisotne spominjalo na 14 dosedanjih podelitev nagrad iz Sklada Dušana Černeta. Nagrado, ki so jo v spomin na tega politika, časnika in javnega delavca začeli podeljevati leta 1976, je letos prejela Slovenska klasična gimnazija v Trstu ob 40-letnici ustanovitve.

Saša Martelanc je v imenu Černetovih prijateljev in članov odbora Sklada, ki po njem nosi ime, spregovoril o tem možu, zgledu zvestobe slovenstvu in vrednot kot so značajnost, strpnost in močatost. O tem so pričali tudi odlomki iz obsežne Černetove študije izpred 30 let, ki jih je prebrala Maja Lapornik, in v katerih je Černe strnil svoje gledanje na pomen jezika, domače kulture in zgodovine ter vsestranskega ustvarjanja za obstoj slovenskega naroda.

Po Dušanu Černetu je poimenovana tudi knjižnica, ki deluje v prostorih Slovenske prosvete v Ulici Donizetti 3 v Trstu. Gre za ustanovo, ki ima po prizadevnosti knjižničarja Marjana Pertota, velike zasluge za zbiranje in ohranjanje tistega slovenskega periodičnega tiska, ki izhaja v zamejstvu oziroma v zdomstvu.

V imenu odbora Sklada Dušana Černeta je prebral utemeljitev za letošnjo nagrado slovenski klasični gimnaziji v Trstu profesor Zorko Harej. Svoje izvajanje je razčlenil na osnovi idealov, ki so vodili misel in delo Dušana Černeta: slovenstvo, krščanstvo in demokracija. Te tri vrednote so gotovo pomembne postavke v delovanju klasične gimnazije. Harej je na koncu opozoril, da je bil tudi sam Černe klasik, saj je študiral v slovitem goriškem malem semenišču, in to v času, ko je ta gimnazija edina nudila dijakom pouk slovenščine. Profesorji in vidni duhovniki pa so bili zglede zvestobe slovenstvu in demokraciji.

Nagrado sta dvignili sedanja ravnateljica liceja »France Prešeren« v Trstu, profesorica Lavra Abrami, in v imenu pripravljalnega odbora, ki je priredil slovesnost

ob 40-letnici klasične gimnazije, gospa Sonja Štolfa Vuga. Ravnateljica Abramova se je ginjena zahvalila za nagrado in še enkrat poudarila uspeh jubilejne proslave.

Profesorica Diomira Fabjan Bajc je v svojem priložnostnem nagovoru obudila nekaj osebnih spominov na klasično gimnazijo. Še posebej je podčrtala vlogo profesorjev, ki so znali posredovati nauk ob čih človekovih vrednot. Poudarila je, kako je bilo na šoli čutiti zavzetost za ustvarjanje tega, kar sedaj imenujemo »enotni kulturni prostor« ali z drugačnim izrazom »Zedinjena Slovenija«. Navezala se je nato na jubilejno slavje in dejstvo, da so se ga udeležili tudi številni bivši dijaki, ki danes živijo po vsem svetu. In prav v zvezi s proslavo v Kulturnem domu v Trstu je izrazila svoj optimizem glede prihodnosti. Saša Martelanc, ki je povezoval točke sporede, se je na koncu spomnil še dveh rajnih profesorjev, ki sta poučevala na klasični gimnaziji v Trstu. To sta bila profesor Jože Peterlin in profesor Oton Muhr.

—o—

JE MORJE V TRŽAŠKEM ZALIVU ČISTO?

Krajevna zdravstvena enota je posredovala javnosti nekaj podatkov glede čistosti morja. Na osnovi merjenj, ki so jih v aprilu izvedli strokovnjaki, je morje v Tržaškem zalivu sorazmerno precej čisto in je kopanje mogoče v veliki večini kopalšč tržaške pokrajine. Količina bakterij presega dovoljeno mero le ponekod v nabrežinski občini, n.p.r. pred Ribiškim naseljem. Prav tako odsvetujejo kopanje v kopalščih za železničarje, tržaške pristaniške ustanove in v kopalščih Muggesana ter kopalšču Velikih motorjev. Povsod je namreč količina bakterij mnogo višja od predpisane varnostne meje.

Vprašanje pa je, kako bo morje čez nekaj mesecev, ko se bo voda ogrela. Napovedujejo, da obstaja nevarnost cvetenja morja.

Iz delovanja svetovalca Brezigarja

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je 11. t. m. vložil svetovalsko vprašanje v deželni svet, v katerem zahteva od deželnega odbora pojasnil o črtanju postavke o prispevkih za kulturne dejavnosti slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji iz besedila zakonskega osnutka o obmejnih področjih.

Svetovalec poudarja, da je ravno prisotnost manjšin na obmejnem področju bistvena značilnost, poleg tega pa dejavniki sodelovanja med Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino ter med Italijo in Jugoslavijo. Zato je bil člen o sredstvih za obe manjšini bistvena postavka zakona za obmejna področja. Brezigar je pozval odbor, naj se odločno zavzame za ponovno vključitev člana v zakonsko besedilo.

Deželni svetovalec Brezigar je nadalje pozval odbornika za industrijo Sara, naj bi se zavzel za to, da bi družba Burgo bila deležna pomoči pri uresničevanju novega proizvodnega sistema za gladek papir v štivanski papirnici. Novi proizvodni cikel bi namreč zagotovil 150 novih delovnih mest.

—o—

PRVA SEJA DEŽELNEGA TAJNIŠTVA

V četrtek, 18. t. m., bo zasedalo v Nabrežini novoizvoljeno deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Na dnevnem redu ima pripravo na evropske volitve, razpravo o vprašanjih globalne zaščite in zakona o obmejnih področjih ter obravnavo bližajočega se preverjanja v okviru deželne šeststrankarske koalicije.

Zlata maša pri Sv. Ivanu v Trstu

Na letošnji binkoštni praznik so bile pri nas pomembne verske slovesnosti. V stolnici svetega Justa v Trstu je bila dopoldne birma. Med slovenskimi verniki pa je vladalo zanimanje za zlato mašo svetoivanskega rojaka Božidarja Božiča. V duhovnika je bil slavljenec posvečen v Mariboru, po vojni pa se je preselil na Primorsko. Zadnja leta živi in dela v Ilirski Bistrici. Z njim je somaševal svetoivanski dušni pastir Milan Namac, pela pa sta svetoivanski cerkveni pevski zbor in pa otroški zbor »Kresnice« pod vodstvom sestre Karmen. Po maši so se Svetoivančani zbrali okrog zlatomašnika v dvorani Marijinega doma, kjer je slavljenec obujal spomine.

40 let mašništva in srečanje invalidov v Bazovici

Ob 40-letnici mašniškega posvečenja je na binkošti daroval sveto mašo v cerkvi na Pečah v dolini Glinščice g. Dušan Jakomin. V bazovski cerkvi pa je bilo popoldne tradicionalno srečanje invalidov, bolnikov in ostarelih. Mašo je daroval koprski župnik, dr. Bojan Ravbar, ob somaševanju zlatomašnika Božidarja Božiča in župnika Živica. V nagovoru je podal vrsto osebnih pogledov na trpljenje bolnih in ostarelih, saj že vrsto let obiskuje bolnike v koprski bolnišnici. Po verskem obredu, pri katerem je sodeloval otroški zbor »Kresnice« od Svetega Ivana v Trstu, je bila krajša prireditev v Slomškovem domu. Tudi ob tej priložnosti je lepo zapel otroški zbor, ki ga vodi sestra Karmen.

Birmovanje v Štivanu

Veliko slovenskih vernikov iz zgornje, mavhinjske in devinske župnije se je na binkošti zbralo v štivanski cerkvi, kjer je bila birma. Goriški nadškof Bommarco je zakrament birme podelil 54 slovenskim in italijanskim otrokom. Ob nadškofu sta somaševala mavhinjski župnik, dr. Markuža in devinski župnik, msgr. Kretič. Na koru pa je latinsko mašo in slovenske pesmi pel okrepljeni devinski cerkveni pevski zbor.

—o—

ZBOR »VESELA POMLAD« V MILANU

Zbor »Vesela pomlad« z Opčin, ki ga vodi Franc Pohajač in ki je imel v dekliškem sestoju v nedeljo, 7. t.m., lep uspeh na reviji Zbori v Benetkah, je v nedeljo, 14. t.m., gostoval med Slovenci v Milanu. Dekliška in fantovska pevska skupina sta zastopala Slovence med »mašo narodov«, ki jo je v stolnici daroval nadškof kardinal Martini.

Od 19. do 21. maja pa bo zbor »Vesela pomlad« gostil dekliški pevski zbor Pedagoške šole iz Kromeriza na Češkem. Ta bo nastopil 19. maja na Opčinah, 20. maja pa v Števerjanu.

Naj še omenimo, da bo 3. in 4. junija desetletnica delovanja zbora »Vesela pomlad«, združena z že tradicionalnim, cs-mim praznikom na vrtu Finžgarjevega doma na Opčinah.

Tabor v Vipolžah - zgodovinski dan v Brdih

Na grajskem dvorišču v Vipolžah v goriških Brdih so v nedeljo, 14. t.m., slovesno obeležili dva dogodka: 120-letnico znanega briškega tabora (četrtga v vrsti 18 slovenskih političnih taborov) in prvo obletnico ustanovitve Slovenske kmečke zveze in Zveze slovenske kmečke mladine. Na eni strani torej častitljiva starost samih začetkov množičnega političnega udejstvovanja slovenskega človeka, na drugi strani pa razveseljiva obletnica prve znanilke slovenske pomladi. Obe obletnici veže veliko več kot idealna zgodovinska vez, saj so v Vipolžah izzvenele nekatere zahteve, ki so jih izrekli naši predniki, ko so šele zaorali ledino slovenske državnosti. Mislimo predvsem na zahtevo po suverenosti slovenskega naroda in pravici do uporabe slovenskega jezika v slovenskih mejah. Govorniki, ki so se zvrstili pred mikrofoni, so obravnavali sedanji slovenski politični trenutek in mesto, ki ga ima v njem slovenski kmečki živelj. Srečanje je izzvenelo v odločno zahtevo po odpravi političnih monopolov, za svobodne volitve in za suvereno slovensko državo, v kateri naj bi bile enake pravice za vse, kmetje pa ne bi smeli biti potisnjeni na družbeno in gospodarsko obrobje. Kmetijstvo naj bi tako spet postalo spoštovan in cenjen poklic. Poudarjeno je tudi bilo, da je lahko družinska kmetija temelj umnega gospodarskega razvoja, obenem pa — kot že v preteklosti — pomemben dejavnik narodovega obstoja. To je še zlasti pomembno za zahodno slovensko mejo. Med cilji, ki so si jih zadali prireditelji tabora v Vipolžah, je namreč tudi podpora Bricem v njihovih prizadevanjih za oživitev kmetijske dejavnosti kot temeljnega dejavnika tvarnega in duhovnega bogastva teh krajev.

Bil je res vseslovenski shod. Na grajskem dvorišču je bilo slišati domala vsa slovenska narečja: od domačega briškega,

do prleškega, prekmurskega, gorenjskega, koroškega, dolenskega in še katerega. Srečanje je imelo vse značilnosti političnega tabora, pa tudi ljudske veselice. Poskrbljeno je bilo za okrepčilo in za razvedrilo, za kakovosten kulturni spored in študijsko srečanje pod naslovom »Kmetijska tribuna«. Srž političnega dela pa so vsekakor predstavljali nagovori. Pred mikrofonom so se zvrstili domačin Boris Jakončič, predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman, predsednik mladinske sekcije Marjan Podobnik, Mihaela Logar v imenu kmečkih žena, profesor Peter Stres, Bruno Podveršič in Ivan Pučnik. Prisotne je pozdravil tudi deželni svetovalec Ssk Brezigar. Organizatorji ocenjujejo, da je prišlo vsaj tri tisoč ljudi. Škoda le, da niso upoštevali stare kmečke modrosti, ki ve povedati o velikem nagnjenju koledarske Zofke do mokrote. V predpoldanskem delu se je nad udeleženci, ki so bili na milost in nemilost prepuščeni muhavosti vremena, nekakrat utrgal oblak. Potem je prišlo do neljubega izpada električnega toka, tako da se je začetek osrednjega dela zavlekel za dobri dve uri.

—o—

SKOZI »KALVARIJO« PRVE VOJNE NA SVETO GORO

Sveta Gora, znana primorska Marijina božja pot, slavi letos svojo 450-letnico. Ob tem okroglem jubileju so novogoriški planinci poskrbeli za zanimivost. Uredili in markirali so stezo, ki gre od gostilne Oddih do vrha, a tako da se izletniki povzpejo na goro tudi po jarkih in skozi kaverne prve svetovne vojne. Prav na tem področju so se namreč bili izredno hudi boji; podobno kot sosednji Sabotin je tudi Sveta gora bila vsa prevrtana. V njenih globinah so najprej avstrijski in nato italijanski vojaki iskali zavetja pred topniškimi obstreljevanjem.

Svet slovenskih organizacij odklanja osnutek ministra Maccanica

Svet slovenskih organizacij (SSO) je na zadnji seji razpravljal o položaju, v katerem se je znašla slovenska skupnost v Italiji, potem ko je minister Maccanico objavil osnutek za globalni zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Slovenci smo veliko pričakovali od zakona, ki bi končno začel na pravični osnovi urejati naše probleme, da bi se končno rešili občutka negotovosti, ki je izviral od nezaupanja državnih organov do manjšine, in bi mirneje čakali na prihodnost. Deležni pa smo bili novega razočaranja, ki je toliko hujše, ker že 45 let čakamo na uresničitev svojih upravičenih zahtev.

Svet slovenskih organizacij odklanja Maccanicov osnutek, ker uvaža nesprijemljivi kriterij preštevanja in diferenciranje stopnje zaščite tako med pokrajinami kot med ostalimi predeli manjšinskega terito-

rija, ker ne upošteva vseh socialnih, kulturnih in gospodarskih potreb manjšine in ker celo zmanjšuje stopnjo zakonske zaščite, predvidene po Londonskem sporazumu. Svet slovenskih organizacij zavrača predlog zaščitnega zakona s tako vsebino, ker nasprotuje že obstoječim zakonom, republiški ustavi, Evropskemu dokumentu o manjšinah in mednarodnim pogodbam.

Zato SSO vztraja pri zahtevi, da se pri sestavljanju zaščitnih norm obvezno upošteva mnenje manjšine, ki je edina pristojna za vprašanja, ki zadevajo njen obstoj.

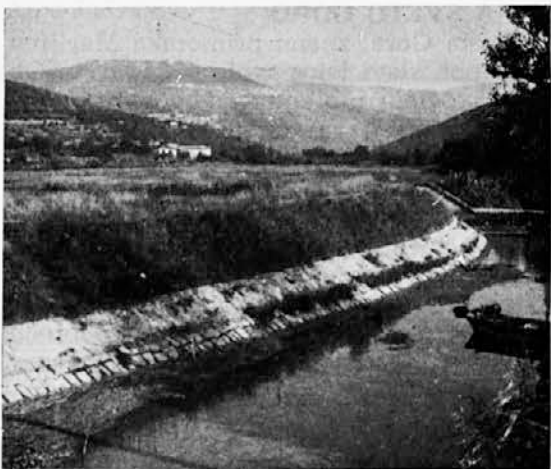
V teh prelomnih trenutkih Svet slovenskih organizacij poziva vse družbene in politične komponente slovenske manjšinske skupnosti, naj združijo vse svoje sile za stvaritev skupnega dokumenta, s katerim bo mogoče z večjo močjo skupno nastopiti pri vladi in političnih silah v parlamentu.

Mohorjeva družba iz Celovca lastnik pomembne knjige

Mohorjeva družba v Celovcu je nabavila v okviru razprodaje zgodovinskega arhiva tiskarne Kleinmayr v Celovcu prvo na Koroškem v slovenščini tiskano knjigo. To je knjiga PALMARIM EMPYREUM, SEU CONCIONES CXXVI DE SANCTIS TOTIUS ANNI, ki jo je sestavil Pater Rogerius (t.j. Mihael Kramer, 1667 - 20. avgusta 1728). Gre za zbirko pridig za govorniško šolanje slovenske duhovščine. Mohorjevi je uspel nakup prvega dela knjige, ki je izšel 1. 1731 pri založbi Kleinmayr v Celovcu; 2. del je izšel 1. 1743 v Ljubljani.

Uspešnica Lenčke Kupperjeve v drugi nakladi

Uspešnica »Pojmo s ptički«, glasbena kasetna, na kateri so posnete otroške pesmi Lenčke Kupperjeve, ki so jih posneli otroški zbori iz Št. Lipša, Škocijana in Celovca (otroški vrtec »Naš otrok« in mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence), je izšla pred kratkim v drugi nakladi. Medtem ko je prvo naklado oskrbela spomladi 1981 Krščanska kulturna zveza, je drugo naklado uredila Mohorjeva založba. Slednja načrtuje tudi ponatis spremne knjižice, ki jo bo na novo ilustrirala prof. Andreja Zikulnig. Cena kasete: šil. 120, ca. 12.000 Lit.



»Rimljani na Koroškem«

Pravočasno pred odprtjem koroške deželne razstave »Rimljani na Koroškem« je izšla pri Mohorjevi založbi v Celovcu knjižica »Rimska naselbina Juena — in zgodnjekrščanske cerkve na sv. Hemi«, vodič po rimskih izkopavanjih in muzeju v Globasnici z dodatkom o antičnih spomenikih v Podjuni. Avtor knjige je dr. Franz Glaser, kustos Deželnega muzeja v Celovcu, ki vodi od leta 1978 dalje vsakoletna izkopavanja na Sv. Hemi. Ta so privedla do nadaljnjih odkritij zgradb in grobov ter pomenijo bistven prispevek k poznoantičnemu in zgodnjekrščanskemu raziskovanju v Avstriji. Muzej in izkopanine pri Globasnici obišče letno okoli 30.000 domačinov in turistov. Mnogo obiskovalcev pride tudi iz sosednje Slovenije. Nova knjižica je vsekakor dopolnilo in lep prispevek za poznavanje najstarejše zgodovine naših krajev. Šteje 67 strani žepnega formata. Cena: šil. 50, ca. 5.000 Lit.

Dr. Franz Glaser zelo uspešno vodi tudi izkopavanja v Teurniji, v Molzbichlu (škofijski sedež sv. Modesta) in na Kochgoschu ob Millstattskem jezeru, kjer so odkrili staro slovansko utrdbo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Novi številki Jambora

V Trstu sta druga za drugo izšli dve številki skavtskega mesečnika Jambor: četrta in dvojna, a le po številki, ne po obsegu, peta-šesta številka. Tako je uredništvo odpravilo hude zamude, ki se pri tem mladinskem glasilu kar vrstijo v 18. letniku, ki ga na zadnji platnici označujejo kot letnik polnoletnosti.

Gradivo je pisano in zanimivo. V četrti številki so za uvodnik postavili kar humoristično narečno razgovorjanje med Urhom, Zaharjem in Zaflavčičem, ki obravnavajo ravno zamude pri izhajanju in nekatere druge pomanjkljivosti v skavtski organizaciji. Potem je na vrsti rubrika za najmlajše. Uredništvo je uvedlo novo rubriko za bralce, ki se zanimajo za šport. V obliki dnevnika pa je obširno poročilo o vodniškem tečaju, ki je bil od 5. do 7. januarja v Dragi. Udeležilo se ga je 21 vodnikov in podvodnikov, ki so jim predavali Marjan Jevnikar, Franc Mozečič, Martina Ozbič in Vera Tuta-Ban, medtem ko je tečaj vodil Mitja Ozbič.

V Jamboru številka 5-6 je med drugim objavljena skavtska fantastična zgodba v nadaljevanjih za volčiče in veverice z naslovom Pomladni sprehod na Venero.

Sledi nova rubrika, ki prinaša ponatise zanimivejših člankov iz prvih letnikov Jambora. Tokrat je ponatisnjeno poročilo o izletu na Stol iz prvega letnika Jambora pred 18 leti. Kaplan pri Svetem Ivanu Milan Nemač je prispeval duhovno razmišljanje o skrivnosti trpljenja in o upanju, ki ne vara. Ob bližanju poletnih taborov je objavljen članek z navodili o tem, kako se postavlja in pospravlja eden najbolj uporabljenih šotorov na skavtskih taborih, torej veliki češki šotor za šest do osem ljudi.

V rubriki za roveže in popotnice je poročilo še z lanskega potovalnega tabora na Triglav in sosednje vrhove ter s stalnim delom pri Čezsoči nedaleč od Bovca.

dalje na 8. strani ■

Združenje književnikov Primorske

V Sežani je bil 13. t.m. ustanovni občni zbor Združenja književnikov Primorske. Vabilu iniciativnega odbora se je odzvalo lepo število pesnikov in pisateljev, esejistov in dramatikov z obeh strani meje.

Občni zbor so vodili Edelman Jurinčič, Jože Štucin in David Terčon. Uvodni govor je imel Vlado Šau, ki je poudaril, da so se primorski književniki dolgo pripravljali na ta korak. Ustanovitev Združenja književnikov Primorske pomeni tudi prebujanje, ki pa noče biti ločevanje ali oddaljevanje od Društva slovenskih pisateljev, ampak hoče ob upoštevanju krajevnih značilnosti in potreb delovati predvsem na treh poljih. Tako hočejo primorski književniki ustanoviti vseprimorsko literarno-esejistično revijo, na področju založniške dejavnosti nameravajo sodelovati pri oblikovanju založniških izbir. Posebno

pozornost pa bi posvetili možnostim, ki jih nudi samozaložniška dejavnost. Združenje načrtuje vrsto dejavnosti med letom, v prvi vrsti literarne večere, letne sestanke na Premskem gradu in druga srečanja.

Pravila novega združenja je prebral Frane Tomšič; Aleksander Peršolja je podal delovni in finančni načrt za tekoče leto. Sledila je razprava, ki je pojasnila delovne načrte primorskih književnikov.

Za predsednika je bil izvoljen Boris Pangerc iz Doline. Soglasno so udeleženci izvolili izvršni in nadzorni odbor. Na koncu so književniki odobrili solidarnostno resolucijo za Janeza Janšo. Živahna razprava pa je opozorila na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo Združenje književnikov Primorske v prihodnosti skušalo sproti reševati.

Dve knjigi B. Pahorja

V petek, 5. maja, so v Tržaški knjigarni predstavili dve knjigi pisatelja Borisa Pahorja. Gre za dopolnjen ponatis Pahorjevega romana »Mesto v zalivu«, ki je izšlo pri Založništvu tržaškega tiska, in za objavo dela »Ta ocean strašno odprt«, v katerem so zbrani Pahorjevi dnevniški zapisi iz leta 1975. Knjiga je izšla pri Slovenski matici in obravnava nastanek publikacije »Edvard Kocbek, pričevalec našega časa«. Intervju s Kocbekom, ki je povzročil val polemik ob izidu, in še nekatera pisma ter drugi odlomki, ki so objavljeni na zadnjih straneh knjige, dajejo zadnjemu Pahorjevemu delu še nadaljnjo dokumentarno in zgodovinsko vrednost.

O knjigi, ki je izšla pri Založništvu tržaškega tiska, je spregovoril odgovorni urednik knjižnih izdaj Marko Kravos. Med drugim je povedal, da je knjigo opremil Andrej Pisani, ki je za naslovnico izbral detajl neke umetnine slikarja Bogdana Groma. Tržaška slovenska založba je

tako zapolnila vrzel, saj je bilo zadnja leta veliko povpraševanje po romanu »Mesto v zalivu«, a ga iskalci, pretežno dijaki, niso mogli dobiti, ker je bil razprodan.

O svoji življenjski poti in tistih prelomnicah, ki so najznačilneje opredelile njegovo osebnost, je spregovoril sam pisatelj. Med drugim je Pahor povedal, kako je spoznal Kocbeka, ter opisal nastanek omenjene publikacije ob Kocbekovi sedemdesetletnici.

O sami knjigi je spregovoril predsednik Slovenske maticе, profesor Primož Simoniti. Zgodovinar Bogo Grafenauer pa je dogodke izpred 15 let skušal obrazložiti s prikazom tedanjega razmerja sil v svetu, kar je pogojevalo tudi življenje v Jugoslaviji in v Sloveniji.

Pahorjev odgovor na te posege je še jasneje pojasnil ozadja celotne zadeve, ki se je sprožila leta 1975 ob izdaji Pahorjeve in Rebulove jubilejne publikacije.

Knjižnica v Saležu

V Saležu so z lepo prireditvijo v nedeljo, 14. t.m., predali namenu občinsko knjižnico. Župan Miloš Budin je v govoru poudaril, da je knjižnica v Saležu velika pridobitev za zgoniško občino. Knjižnica sama pa pomeni korak v smeri izboljšanja tistih uslug, ki naj občanom zagotovijo možnost kulturnega, družbenega in športnega udejstvovanja.

Prisotne sta pozdravila tudi predsednik tržaške pokrajine Crozzoli ter pokrajinski odbornik za kulturo Russo. V imenu domačega kulturnega društva »Rdeča zvezda«

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 22. maja, na srečanje in razgovor z uglednimi predstavniki SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE ob prvi obletnici njenega obstoja. Srečanje bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3 s pričetkom ob 20.30.

da« je spregovorila predsednica Silva Perčič.

Sledil je kulturni spored, ki so ga pripravili učenci osnovnih šol iz Saleža, Gabrovca, Zgonika in od Briščkov. Prireditev je zaključil mešani zbor društva »Rdeča zvezda«, ki je pod vodstvom Marte Werk Volk zapel nekaj pesmi.

FORUM O INFORMACIJAH

V Londonu se je končal enomesečni Forum o informacijah, ki so se ga udeleževali predstavniki vseh 35 držav podpisnic helsinških listin. Do sklepnega dokumenta na forumu sicer niso prišli, ker ni bilo doseženo zahtevano popolno soglasje, vendar se je mirno dogajalo, da so posamezne vzhodne in zahodne države zavemale skupna stališča o obravnavanih vprašanjih, tako da se je v marsičem okružil zid med blokoma.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**



P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

STANKO ŽERJAL

Duh se vrača v naše duše

»... Ko je prišel po Vstajenju petdeseti dan, je nastal nenadoma z neba šum ... kakor silni vihar ... plameni so obstali nad slehernim po eden ... in ljudje so strmeli in se čudili, ker jih je vsak slišal ... v svojem jeziku oznanjati velika božja dela ...«

Naslov spisu ni le besedna igra, ampak z njim hočem povedati dvoje: 1. da se teoretični materializem klavrno umika in sodobni človek začneja počasi spet priznavati obstoj duhovnega sveta — v sebi in izven sebe; 2. da se vrača v našo zavest posameznikov in v človeško skupnost z veliko začetnico pisani Duh, ki je Sveti Duh, tretja božja oseba.

Mar ni bilo češčenje Svetega Duha že nekaj stoletij zapostavljeno? Goreči pridigar ljudskih misijonov dr. Fr. Knavs iz družbe slovenskih lazaristov je ob duhovnih vajah za ljubljanske bogoslovce pred 55 leti bridko potožil, da ga je mati nagajala, naj se za poklic priporoča Svetemu Duhu Troštartju, namesto da bi ga bila vodila v mladosti k češčenju Matere Božje. Tisti »namesto« me je že takrat motil. Pravilno je eno in drugo. Res pa je, da se je tudi meni in še marsikomu zdela pobožnost do Sv. Duha nekaj pustega, češčenje Matere Božje pa nekaj toplega, toda nisem še

bil izšolan. Vzdihi solidnega teologa Knavs razodeva takrat zelo razširjeno enostranskost v religioznosti.

Človeku je lastno biti enostranski v mišljenju, v ravnanju, pa tudi v religioznosti. Niti Cerkev kot skupno, duhovno občestvo ni varna pred to boleznijo. Cerkevni zbori, zlasti zadnji, brez sramu to priznavajo, ko skušajo z reformami vernike in vse občestvo, strukture, evangelizacijo in liturgijo povleči iz enostranskosti v harmoničnost, uravnoteženost, organičnost. Morda sta prav dve lepi pobožnosti povzročili nekolikšno pozabljenje na Svetega Duha: pobožnost do Presv. Srca Jezusovega že par sto let in Marijanske pobožnosti tudi nekaj stoletij, zlasti zadnjih stoletij. Bili sta reakcija na enostranski janzenizem. Bog ve, če nista prav ti dve lepi pobožnosti počasi prebudili zavest o Svetem Duhu?

Enajst let po tistem spodsrljaju pobožnega, asketskega duhovnika Knavs sem prav tako na duhovnih vajah nekje niže od Riminija imel priložnost slišati italijanskega škofa, da premalo častimo Svetega Duha. V srcu sem mu takoj pritrdil in napravil zase določen sklep. K sreči prav Sveti Duh varuje Cerkev, da ne zdrkne iz eno-

stranskosti v herezijo. Čudovito je, kako se Cerkev zna iz lastnih notranjih moči vedno in vedno regenerirati, reformirati, poglobljati v neizčrpno vsebino krščanstva.

Zanimivo je gledati usodo marksizma. Domišljal si je, da bo po svojih receptih uresničil uravnoteženost, harmonijo v človeku in v človeški družbi, pa je človeka prignal do nihilizma, družbo pa v brodolom. V slepi ulici ne najde izhoda kakor le klavrni umik nazaj. Nazaj, nazaj v planinski raj ... Tako bi mogli za ta svet imenovati krščanstvo. Nekaj sto milijonov nas je še, ki verujemo vanje, navkljub racionalizmu od prevčerašnjega dne ali scientizmu od včeraj in problematizmu od danes. Padanje malikov daje slutiti nevidno delovanje prav Svetega Duha.

Njegovo delovanje je bogato izpričano v svetih knjigah razodetja. V zvezi z Odrešenikom, drugo božjo osebo, se konkretno pojavijo ob oznanjenju nadangela Gabrijele z napovedjo, da bo »moč Svetega Duha obsenčila« nazareško Devico, potem ob Jezusovem krstu pri Jordanu, kjer se prvič jasneje hkrati razodenejo tri božje osebe, končno ga Kristus ponovno omenja in napoveduje njegov definitivni prihod kot uverturo v novo dobo.

Cena za odrešenje je bila plačana na Kalvariji, vstajenje je potrdilo, da so računski z gospodarjem pekla poravnani. Vendar hoče Kristus kot lojalen pogodbenik nasproti premaganemu sovražniku, kakor je navada v odnosih med dvema kraljestvoma, v tem slučaju med kraljestvom božjim

Svečanost ob 10-letnici pobratenja

V nabrežinski telovadnici je bila v soboto, 13. t.m., svečanost ob 10-letnici podpisa listine o pobratenu med občinama Devin-Nabrežina in Buje v Istri. Devinsko-nabrežinski župan Brezigar je v nagovoru dejal, da se je sodelovanje med občinama stalno razvijalo, odkar sta bivša župana Škerk in Jakac podpisala listino pobratenu. Poudaril je še, da je cilj tega sodelovanja srečevanje med ljudmi in da ta srečanja zadobivajo še poseben pomen, ker živi v devinsko-nabrežinski občini mnogo ljudi istrskega porekla.

Predsednik občine Buje Lucijan Benolič, ki je bil svojčas konzul v Trstu, je ugotovil, da je njegova občina v celoti dvojezična. Prav prisotnost narodnih manjšin je najvažnejši dejavnik zблиževanja med pobratenima občinama. Benolič je opozoril, da bosta zunanja ministra Andreotti in Lončar obiskala Buje v zvezi s proslavami ob 25-letnici sodelovanja med Unijo Ita-

lijanov iz Istre in z Reke ter Tržaško ljudsko univerzo.

Pod vodstvom dirigenta Sergia Berniča je na svečanosti nastopil mešani zbor italijanske skupnosti iz Umaga. Sledila je veseloigra »Vsi so ožja žlahta«, ki jo je napisal in zrežiral Pippo Rota. Igra je bila nagrajena na letošnjem natečaju Istria nobilissima. Uprizorila jo je dramska skupina italijanske skupnosti iz Umaga.

—o—

JOŽKO KRAGELJ OBJAVLJA SPOMINE

V slovenskem verskem tedniku Družina, ki izhaja v Ljubljani, so pred nekaj tedni začeli izhajati v obliki podlistka spomini duhovnika Jožka Kraglja, ki je zdaj župnik v Batujah na Vipavskem. Naslov dnevnika se glasi »Moje celice«. Avtorjevi spomini se začnejo z aretacijo 30. decembra 1948. Kot napoveduje uredništvo Družine, bodo za objavo izbrali najzanimivejše odlomke tipkopisa, ki obsega skoraj 200 strani. Načrtujejo pa, da bodo spomine, ko se bo objava v obliki podlistka iztekla, objavili v celoti v knjižni obliki.

Že prva nadaljevanja so zanimivo, točneje pretresljivo pričevanje primorskega duhovnika in prav bi bilo, ko bi tudi drugi njegovi sobratje, ki so marsikaj doživeli pod fašizmom, med vojno in po vojni, s svojimi spomini prispevali k boljšemu poznanju polpretekle slovenske zgodovine.

PAPEŽ JE SPREJEL ARMENSKO DELEGACIJO

Papež Janez Pavel II. je sprejel v cerkvi svetega Petra v Rimu sovjetsko delegacijo iz armenske republike, ki se mu je zahvalila za njegove posege v korist prebivalstva, prizadetega od potresa. Delegacija se je mudila na večdnevem obisku v Italiji, kjer je bila gost dežele Emilije-Romagne. Deželna uprava iz Bologne namerava s sodelovanjem Inštituta Rizzoli iz istega mesta in z vsemi drugimi italijanskimi deželami uresničiti načrt o izgradnji traumatološkega centra v mestecu Spitak, ki je eno izmed od potresa najbolj prizadetih krajev v Armeniji.

PANAMA IN CERKEV

Panamska škofovska konferenca je pred dnevi pripravila pastirsko pismo, v katerem je obsodila režim generala Noriega. Pismo so duhovniki prebrali med posebnim verskim obredom za mir in spravo v državi.

Panamski škofje očitajo režimu, da je razveljavil volitve in da je tako izigral ljudstvo, ki je jasno pokazalo svojo voljo in glasovalo za kandidata demokratične opozicijske stranke.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Novi številki Jambora

■ nadaljevanje s 6. strani

Kresnica poroča o tem, kako je zdaj urejena skavtska knjižnica na sedežu v Marijinem domu v ulici Risorta v Trstu. Objavljeno je tudi razmišljanje o življenju kot izbiri in pa razmišljanje z naslovom »Satanovi stih ali svoboda umetnika?«. Ob koncu je risanka v nadaljevanjih Pelushi na Japonskem.

in kraljestvom satanovim: naj nebeški Oče še ratificira po Sv. Duhu likvidacijo satanovih terjatev! Takšna je na videz vsebina binkoštnega praznika. Dejansko pa je globlja: Tolažnik, Oživljalec, Posvečevalec v binkoštnem priходу obnovi po grehu pretrgano zvezo in zavezo med Bogom in človekom. In še zato prihaja, da zajamči pridobitvam zmage trajanje in sadove, varnost odrešenih pred satanom. Kako? Tako, da organsko vstopi v duhovnost odrešene človeka in v človeško skupnost in da v njih deluje s tistimi nevidnimi silnicami, ki se imenujejo milost, redna in izredna, pa še celo s harizmami.

Če so te velike resnice kaj obledele v našem verovanju, v naši religioznosti, ... če je bil binkoštni praznik zanemarjen in njegov slavljeneec zapostavljen v zadnjih stoletjih, je zadnji koncil na novo in krepkeje poudaril vlogo Svetega Duha v ekonomiji odrešenja, sedanjí papež je poleg enciklike o božjem Odrešeniku (Redemptor hominis) pred tremi leti objavil še obširno encikliko o Gospodu Oživljevalcu (Dominum et Vivificantem).

Pokoncilsko širjenje binkoštnega gibanja za obnovo v Svetem Duhu pričuje, da je beseda cerkvenega učiteljstva našla ugodna in plodna tla. Jasno je, da iz obnovljenega češčenja Svetega Duha izvira ugodni šum binkoštnega viharja na ves svet, kakor se dviga voda v komunikacijskih posodah, čeprav priteka le skozi eno odprtino. In glej čudo: kakor beremo v svetih knjigah Nove zaveze, da so v mladi Cerkvi prejeli od Svetega Duha posebne harizme prerokovanja in ozdravljanja apo-

stoli in prezbiteri in tudi navadni kristjani, tako zdaj med katoliškimi binkoštniki in v podobnih molitvenih skupinah doživljamo enake, presenetljive pojave in dogodke, prave harizme. Niti rdeče mesto Rimini jih ni moglo prezreti.

Kako je bilo v dneh od poldneva 22. aprila do poldneva 25. aprila na srečanju šestdesettisoč binkoštnikov? Kaj so tam počeli ti nepopoljšljivi verniki vsak dan od 8,30 do 12. ure in od 15. do 19. ure v velikanskem velesejmskem paviljonu pred velikanskim odrom in oltarjem in še v manjšem pomožnem prednotranju, zaključeno televizijo?

Bilo je takole: najprej vsakokrat skupne molitve, branje božje besede, poslušanje razlage istih knjig, to se pravi pridiganja, zopet molitve, seveda spretno pomešane s petjem, potem molitve za bolnike posebej, evharistična daritev v koncelebraciji dvesto in tristo in štiristo duhovnikov ob spremljavi sto mladeničev in mladenk z dobrimi pevskimi grli in glasbili med velikanskim razpelom in kipom Brezmadežne, potem napovedi posamičnih ozdravljenj, javno zahvaljevanje ozdravljenec, pred mikrofoni, kakor tudi nekaj pričevanj iz ust lanských obdarovancev zdravljenja, skupno petje, celo simbolični ples skupine iz Rima, češčenje Rešnjega Telesa, seveda tudi ogromno spovedovanje po vseh kotih in na prostem kakor v Medjugorju, končno poročila o razvoju tega gibanja, o programu in metodah, o načrtih za evangelizacijo odpadlih, predlog za ustanovitev elitne maldinske organizacije znotraj binkoštnega gibanja za intenziven laični apo-

stolat, pobuda za graditev primerne središčnega doma temu gibanju itd.

Harizmatični duhovnik kastiljskega (»španskega«) jezika iz Južne Amerike je s svojo in skupno molitvijo izprosil vsega osemdeset nenadnih ozdravljenj, večinoma od notranjih bolezní, zlasti od raka, kostnih poškodb, dveh slepot, rodne sterilnosti, od okvare dveh še nerojenih otrok, od pol hemiparalize, in več slučajev narkomanije. Nekateri so bili deležni le delnega izboljšanja in napoved popolnega okrevanja v nekaj bodočih dneh. Nobeno ozdravljenje ni bilo posebno spektakularno, izrednost bodo potrdile šele nadaljnje kontrole prejšnjega in novega stanja. Marsikak bolnik se je vračal domov na vozičku kot je na vozičku pripotoval, vendar je odhaval potolažen ter bolj vdan v božjo voljo. Nihče od neozdravljenih ni zgubil niti vere niti krščanskega zaupanja. Vsi so se čutili po tem srečanju in pobožnostih bolj potrjeni in utrjeni v veri, pripravljene na žrtve za spreobrnjenje bolne človeške družbe.

Občudovanja vredni so bili mladinci na odru, najmanj tri ure so vztrajali, večinoma stojé, v veselem petju in muziciranju, v zbranem poslušanju in v zborni molitvi in v naštudirani mimiki.

Udeleženci v Riminju še niso vsi člani obnovitvenega gibanja v Sv. Duhu (kakor se hočejo imenovati italijanski binkoštniki), bilo je namreč mnogo priložnostnih soimšljenikov. Tisti, ki so organizirani (v Italiji je kakih devetsto krajevnih skupin), imajo seveda v svojih krajevnih bivališčih pogosta, sistematična srečanja ter evangelizacijsko delovanje.